

R M K I.

1598

The image shows the front cover of an old book. The cover is decorated with a marbled paper pattern in shades of brown, tan, and black. A dark brown, textured spine is visible on the left side. In the upper left corner, there is a small, rectangular, light-colored label with a thin black border. The label contains the text 'R M K I.' on the top line and '1598' on the bottom line, both in a serif font.

B. O. lat.

2378.

B. M. K. I.

1598

A. uttlov (8.) lev.
Russe comPa.

1598

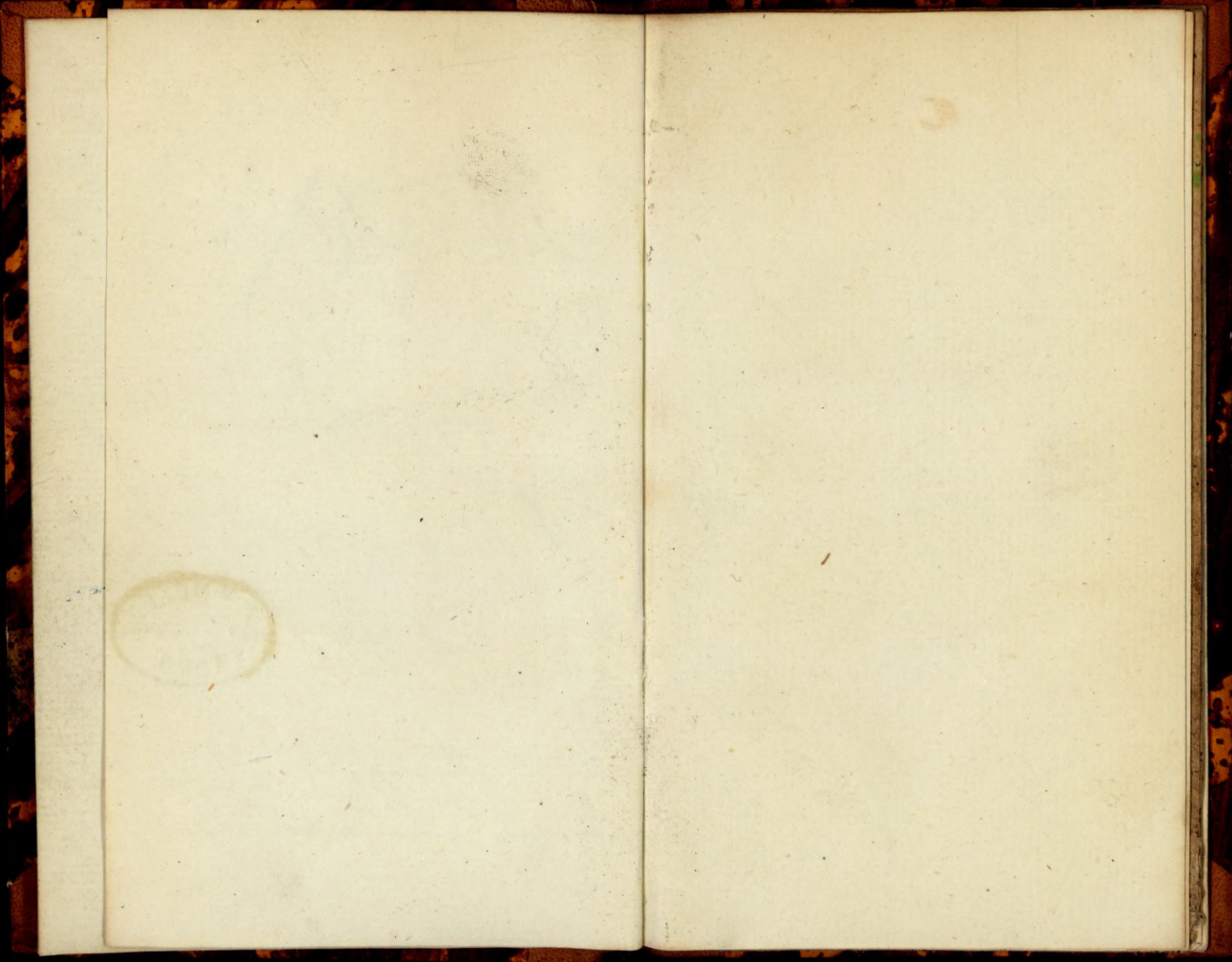
Poli Istrán.

Historia az Iovemianus...
... felfualkodásáról.

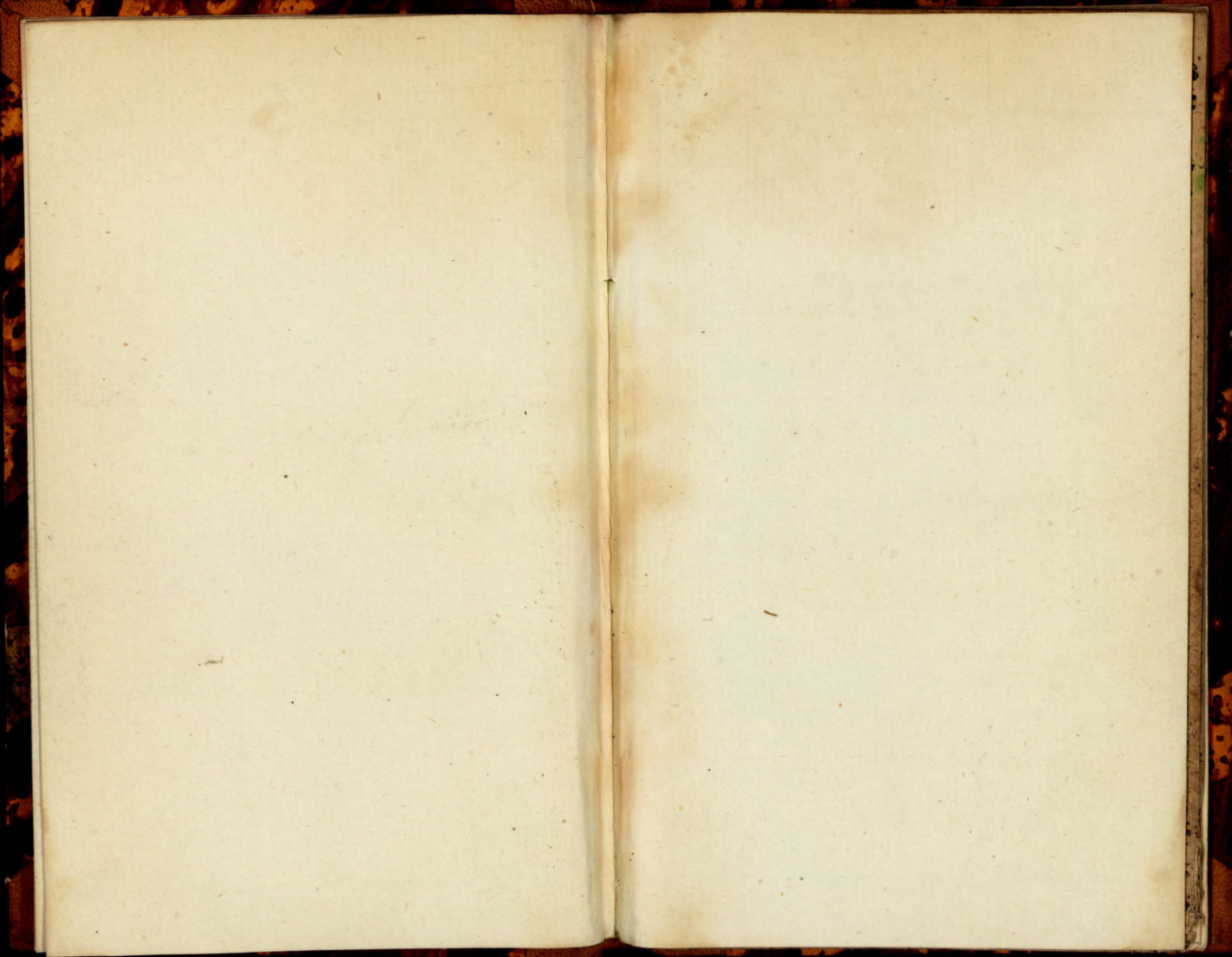
S. l. et a. Br.

(Löcse, 16... Feljes; crime
az 1. levél tetején van. Sin-
dor J. nem emliti.)

HISTORIA,
AZ JOVENIANVS

NEVŰ ROMAICSASZARNAK,
Isten ellen-való felszalkodásáról; és
az nagy Ur Istennek rajta tört boszork-állásáról,
esetlebb itáliziben való állásáról. Mely Deákbold
Magyarra fordítottott, 1593. elszendőtlen.

Nem: Semmi az Ur Isten bűneinek miltásai, &c.

SOR szép dolgok nekünk megirattatván.
vannak, régi ő törvényből tanúságu ki-
hattalt, nagy Fejedelmeket régi Császáro-
kat nekünk elő hoztanak.

Talán nem bannyátok ha egy keveset szol-
lok, egy nagy fejedelmet ha mostan elő hozok,
tudom hogy meg nem árt ha sziverek-szerént
jól reá-halgahtatók.

Ez Rómái Császár mikoron uralkodnék,
agy Gazdaságában mindennel bővölködnék,
nagy Ur Istennek szent áldomásában mikor
örökig nyagonnék.

Felelge jámbor és széptermetű vala, fiakkal
é anyókkal Isten meg-látta vala, ő nagy udvár-
an sok felő vigaság néki igen kell vala.

Azt szokták mondani régi paraszt példában,
kijóval az Isten az kit meg-lát életében el-hízi ő
agát és el-távoztattya természetit magában.

Nagy ajándéka ez az Felelges Istennek, kit jó

birrel névellátogat-meg éltében, az egy igaz hit-
ben halála oráig kit meg-maraszt végiglen.

Vala az Császárnak udvarában sok cziba, min-
nagy sok udvarban most-is láttuk nem ritka, és
az nagy Istennek az ő nagy haragját napról napra
árasztja.

Sőt ennek ő neve Joveriánus vala, nagy gaz-
dagságában fel-fuvalkodott vala, az nagy Ur I-
stennek büntető ostroma észében nem jut vala.

Pokolbéli ördög szüntelen soralkodik, az nagy
Császár után szüntelen oláldoklik, miképpen ki-
vesse őt az igaz útból erőssen forgolódik.

Oránként udvara láttja örögből vala, nagy ke-
vélységében ő székiben ül vala, az Sátán pedig len-
sok rossz gondolatot eleiben hány vala.

Lám mikor az Császár székiben üldögelne,
melly csuda gondolat ötlék az ő szívében, hozzá
hasonlatos még Iste sem volna uraságába men-
ni.

Istent nem reménlek többet lenni nálamnál,
hogy nagyob hatalmu ő-is volna nálamnál, azt
jól hiszem hogy nintsen több Isten sohult ennem
magamnál.

Fertelmes nagy bűnben ejté ő kevélysége, hogy
tűnék Császárnak negétség elméjében, Pokol-
nekébe innét következik embernek bé-fete.

Ennek gondolattja az Egekben fel-ha-
nagy Isten előtt panasz képpen meg-alla, az él-
tennek az ő nagy haragja mindgyarást reá szá-
T

Tsak hamar az Császár székiben el-aluvék,
Mennyei segítség mert tőle el-tavozék, Istennek
ostora tsuda büntetése mindgyarást el-érkezők.

Isten parantsolá szolgáló Angyalának, bünte-
tője lenne az nagy kevély Császárnak, és hogy
példa lenne az nagy kevély Császár mind az szé-
les világnak.

Tanátsinak Király igen hamar szóllala, jér men-
nyünk el hamar mezőre mulatnia, nétalam el-
mulik tőlem el-tavozik én testemnek fájdalma.

Az Császár az mezőn mikor szélyel mulatna,
Szertelen az Császár testében meg-posdula, mint
meny-ütő kövel ha ütötték volna ily igen meg-
büfula.

Meg-állatá lovát két-felé el-tekinte, tavaly egy
nagy vizet mikor ő meg-sajdita, monda legyetek
itt míg meg-menekedem testemnek hevűségétől.

Lovás gyorsasággal az víz parton meg-köté,
ruháját magáról igen hamar le-veté, vízben mo-
sakodék miglen hevűlt testét igen meg-hűvűtő.

Halgassad-meg ember az Istennek ostromat, el
nem kerülheti soha az ő tsapását, mint Jovenianus
majdan meg-fizeti ő alnok gondolattját.

El-jöve egy embert ki hasonló Császárhoz,
mindenben edgyet út az ő ábrázatyához, Császár
ruhájába Lovara fel-üle ugy nyomtara Urakhoz.

Immár hald-meg kérlek az Imperator dolgát,
az vízből ki-jöve nem találá ruháját, nagy gon-

dolkodással széllyel igen nézi ki vitte-el ő Lovát.
hi Az új Császár penig szépen haza indula, mert
beudvara népe forgódik ő körül, szépen el fel-mé-
ne mint szokott Császárnak az ő Palotájában.

na Gazdagon ebédét szépen el-fogattatá, sok fele
az vigaság zeng vala ő házában, az Császár le-ül-
a Császárné aszszonnyal vadnak nagy vigaságban.

Az Urak előtte térdet fejet hajtának, ki ki szál-
dására fejenként el-özlának, elébbi mod-szerént
teki-kiebédére el-haza indulának.

Az Jovenianus mezitelen áll vala, tétova mint
bolond minden-felé fut vala, ő nagy busultában.
v Császár ő magában im ezt gondollya vala.

Ha végére megyek feje esik érette, az ki most
vmeg-guggolt bizony meg-hal érette, nem lehet
solly nagy Ur ez rajtam tételért hogy meg nem-
halna érte.

r Nem tudom medgyek monda Istenem dol-
gomban, hogy haigy bé-megyek Császári udva-
romban, miglen el-fel-megyek én feleségemhez
lések meg-tsufolásban.

j Hadd járjon itt vagyón egy Vitézem énné-
kem, kit nagy szegénységből töttem urrá nem-
régén, el-megyek el oda ruhát lovat kérek tu-
dom meg-ismér engem.

i Látodé mit használ embernek az kevélység, im
itod mit hozzon embernek az negédség, mint
e Fejedelem az nagy kevélségeért látod hogy
te neveteg.

Imé

Imé mezitelen az kapura hogy juta, zörgetni
szegény az kapun igen foga, ott az kapun álló mi
koron meg-látá kérdé mi ördög volna.

Monda ennek Császár Jovenianus vagyok,
beszéld-meg uradnak im látod az mint vagyok
ruhámat vesztettem-el az főrdésben mezitele-
nül vagyok.

Kapun álló monda mit hazudtz bolond ember
uram az Császárral haza jutott nem régén, im
az én uram az asztalhoz ülén vigan lakik ebéden.

Szólla ismét néki az mezitelen ember, de
mond-meg uradnak légyen gondgya testemre,
küldgyön ruhát nekem hogy ne nézzensenki
meztelen testemre.

Meg-mondá urának, eleiben hozatá, mikor lá-
tá az Ur kérdé mi állat volna, ilyen öltözetű sze-
mélyt bizony dolog régén nem látott volna.

Szólla nem ismerzé Jovenianus vagyok, nézd
meg személyemet meg-ismérz én ki-vagyok, ez
nagy Uraságra én emelélek-fel még sem ismerz
ki vagyok.

Csudálkozik az Ur eñek ő bolondfagán, de en-
nél-is inkább ő mezitelen voltán, monda bizony
lehet hog Fejedelē vagy miként vag ruháztatván.

Hamar hozattata három nagy marok veszfz
erőssen meg-verék az Udvar népe előtt, hamar
lobbantak meztelē Császárt fetreng az kapu előtt.

Jaj mire jutottam ugy-mond édes Istenem.

hím nielly véletlenül veszek édes Istenem, könyő-
rűly én rajtam az te sz. Fiadért én teremő Istenē.

No tudom mit tegyek, nem meszsz az Ca-
stélyban, vagy on egy Hadnagyom nekem im ez
Faluban, el-megyek én oda talán az meg ismer
engem szegény voltomban.

El oda indula kapura mikor juta, zörgetni az
kapun szegény erőssen fogja, meg-veretett testén
legyet és bogarat ott erőssen tsapkodgya.

Az kapun őriző kérdi kitsoda volna, monda
szegény ember Jovenianus volna, azért kéré őtet
mondgya meg urának hogy kapu előtt volna.

Császára Darabant urához el fel-méne,
monda hogy egy bolond kéredzik hogy fel-jőne,
ki mit goddal mondgya dolga volna ha veled
beszélhetne.

Bé-botsáták kapun az urhoz el-fel-vivék, sze-
gény mezitelen az ajton hogy bé-lépék, hogy mi
ördög volna mint öltözött volna az urtól meg-
kérdelek.

Jaj nem ismerzé-meg az Istenért engemet,
ha az Császár vagyok szemlély jól-meg enge-
met, ez nagy nyavalyából mezitelen-ségből kér-
lek ments ki engemet.

Ez nagy méltoságra téged én emelélek, az én
udvaromban Fejedelmé én tőlek, az én sok né-
pemen tudod hatalmátsá tégedetl egy én tőlek.

Motolyodék az Ur monda oh hitván ember,
esztől

esztől távozott mosdatlan lator ember, hog-
mered mondani hogy Fejedelem vagy, hazu-
nem jámbor ember.

Haragjában hamar tömlőtzbén bé-vetteté, d
nagy hamarsággal ismét el ki-véteré, Tatár osto-
rokkal mezitelen testét igen meg-veretteté.

Udvarából szegényt mindgyárt el ki-űzeté
olly nagy nyögődéssel juta edgy erdő mellé, mé-
sem jut eszébe hogy szívét emelné Istenhez a-
ég felé.

Monda ő magában szolgaimmal mint járék, éi
Császári testem tőlök mint veretteték, az én mélt-
óságom udvarom népétől miképpé tsufoltaték

Sokkal jobb énnékem udvaromban bé-térek
és feleségemhez én házamban bé-megyek, me-
ziten-ségért ott az én testemnek elég ruhákat lelek

El-indula hamar Vár kapujára juta, nem tud-
gya az Várat más Fejedelem birja, nagy szégyen-
letiben az Várnak kapuján nagy erőssen koltoga

Kapun álló hallá az kapura ki-lépék, mezitelen
embert láta el-tsudálkozik, hogy mi ördög vol-
na ilyen mezitelen ő tőle tudakozék.

Monda az Darabantnak Jovenianus vagyok
ti Fejedelmek im látod az mint vagyok, Csá-
szárné afiszonyak azért hamar mond-meg hog-
mezitelen vagyok.

Monda az a Hajdu oh hazug visla lelek, az te
szerentsédre páltzát ha mostan lelek, te hazugsá-

hódért meg-kékül az hátad arra reá-felelek.

b Az Császár nem régen mezőrül haza jöve, az ebédére mindgyarást hozzá-üle, te hazugságot lat hogy Fejedelem vagy meg ne hallya őfüle.

a Szólla szegény még is bár meg-hallak ne él-
áyek, ha nem igaz énszom bár mindgyárt itt el-
csfizek, ez jeleket vidd-fel Császárné aszfzon-
ak hogy én itt jelen vagyok.

t Cselekedd-meg kérlek az nagy Isten kedvéért,
z kis munkát vedd-fel te jó egészségedért, talám
nég idővel néked jóval léfzek az te emberfege-
ért.

Monda Istenért kérsz majdan meg-tseleke-
zem, igyekezik azon aszfzonnal beszélheffen,
z nagy tsuda dolgot miképpen aszfzonnak ha-
ar meg-jelenthesse.

r Az titkos jelt aszfzony milhelt kezében vévé,
ltan az Császárnak eleiben bé-vivé, az tsuda efe-
rendeként az aszfzony urának meg-beszéllé.

Monda uram vagy on harminz-két esztendeje,
y iten őzve-birt annak már fokideje, ez jelt
am nálunk még soha nem látta semmi udva-
népe.

bolond kezéhez hogy jutot azt tsudáлом,
y tsak próbálz uram én azt gondolom,
z az az kikülte az minémű ember meztelen
t.

u Császár hallá eleiben hozatá, szegény

meztelent előtte meg-állatá, ő udvara népe azor
elő-menvén keményen hurogatá.

Vala egy Vislaja és egy Solyma Császárnak
erőssen mardosák testét az nyomorultnak, sejté
hová hajtsa és ki őltalmazza nints szegény nyava-
lyáfnak.

Monda az új Császár mond-meg ki vagy
s' honnat jössz, mert én az mint látom tsuda őltó-
zettel bírsz, parantsolok néked mondgyad-meg
mingyarást szemeiddel miért sírsz.

Monda szegény ottan Jovenianus vagyok, ez
nagy birodalmat kirbírsz mind ura vagyok, az én
gyermekimnek és házam népének hidgyed at-
tyok én vagyok.

Az új Császár monda tudom mit érdemlenél
ha méltóságomat ebben nem tekinteném, még
törvény szerént is az én Tanatsimtól tudom
mint ítéltetnél.

Hagyá ottan Császár hogy Ló-farkra kötöz-
nék, utzákról utzákra Varosban ugy viselnék,
minden embereknek monda legyen példa azért
őt meg ne öllýék.

Ha peniglen mászfzor országomban kaphat-
lak, Fejedelem nével hogy élz én meg-tudhat-
lak, nagy szörnyű halállal rettenetes kinnál tége-
det meg-öletlek.

Kezét lábát gyorsan szegénynek őzve-köték.
Várból az Városban szegény elki-viteték, szegény

hatalan sok néptől mint egy gonosz tévő Városból
kifirtették.

Az Poroszló ott kinn nagy torokkal kiáltja,
Császár ó Fellege nagy torokkal kiáltatta, hogy
Császári nével ki élne ez után mindgyárt fel-
akasztattya.

Kézéről lábáról köteleket le-odák, és az város
kívül holt elevenen hagyák, Város népe közzül
alamisnájokat szegény embernek nyújták.

Szegény nagy véreessen onnat fel-vakarodék,
és nagy sok sírással magában fohászkodék, és nagy
lássúsággal onnat el-mentében ekképpen gon-
dolkodék.

Jaj jaj Uram Isten mire juta én igyem, nintsen
immár látom kihez hajtsam én fejem, nintsen
emberek közt nekem segítségem meg-hasad az
én szívem.

Gondollyad meg azért ha volt bánat szivében,
hogy ilyen veszélyel kisértették életében, hogy fe-
leségétől, fiatol, leányától né lón meg ismerésben.

Ez világi dolgot forgatta elméjében, Isten ellen
véte dolga nem jut eszébe, ki által lehetne az ő
szabadsága juthatna Császárságra.

Lásd eszébe juta gyontató Confessora, hogy ki
egy erdőben lakik Czéllátskájában, el-megyek el-
oda tudom az meg-ismér ruhát kérek testemre.

Nem sok idő múlván Czéllátskához ballaga,
y szép beszédekkel az Barátnak szólala, kéré-
bé-

bé-botsássa mert nagy dolga volna kit neki meg-
mondana.

Hallá az vén Barát az ajtót fel-nyita, és hogy
meztelen az embert megfajdítá, bé-tsapa az ajtó,
sok kereszt hányással reszkervén im ezt mondá

Vessz-el te hitetlen kisértet én előlem, nintsen
femmi közöd velem vessz-el előlem, menny-
viszfa pokolban honnét ide jöttél ne háborgas
lelkemben.

Kezében ragadá foldozott Breviáját, erőssen
olvassa az áldott medicinát, sok kereszt hányással
és nagy reszketéssel zárollya ő ajtaját.

Szegény Császár artzal magát az földhöz úté
és edgy kitsiny szikra lelkét el fel-gerjeszté, a
nagy Ur Istenhez nagy szép könyörgéssel őtet e
fel-ébrezté.

Abrahamnak, Isaknak Attya teremő Isten, e
széles világnak váltója Fiu Isten, az nyomorultak
nak meg-vigasztaloja áldott szent Lélek Isten.

Most vóttem eszemben hogy vétkeztem elle-
ned, nagy sok álnokságot tselekedtem ellened
számptalan sok féle nagy sok álnokságothordoz-
tam te ellened.

Fel-emelem Uram szivemet te elődben, so-
fohászkodásim kérék bocsásd elődben, mert
meg-bántottalak nagy sok bűneimmel bocsásd
meg én nekem.

Légy kegyelmes mostan nyomorodott fejem

hatal nek, hogy hadd örülhessem fejem szabad életnek,
b kitalégye -törölje én Uram Istenem én álnok bű-
neimnek.

n G Szabadíts-meg kérlek ez nagy sok nyavalyá-
a C bol, az Iesus nevéért ments-meg az bujdosásból,
a k ő szent haláláért gyógyíts-meg testemet ez nagy
fájdalomból.

c ki Lám az Manassének meg-halgaád kérését,
t al szent Judit afiszonyrak meg-hallád könyörgé-
set, halgass-meg engem-is szivem-szerént való
és meg-térésemet.

v lá Hapeniglen Uram felőlem azt végezted, én-
dúdvességgére jobbnak ha így rendelted, tsak kérlek
tégedet az én életemet ekképpen ne gyötörjed.

l m Add-meg Uram Isten én előbbi tiszteimet, te tö-
rted szegénynék adó tisztelegemet, kiért dicsí-
r éhessem és fel-magasztalttiam örökké Fellegeted.

Lá d mint egy álomból ismét elfel-ébrede, az
hajtóhoz méne ismét zörgetni kezd, de az szegén-
le Barát annál inkább kezd nagy erőssen zárkódni.

Monda ismét néki az nagy Istenért kérlek,
v nyisd-meg az ablakot hadd befűllyek te veled,
szilly nagy nyavalyámban jó tanátsáfodat hadd
halhassam te tőled.

meg Istennek szent nevét az vén Barát hogy hallá,
ablakot nagy lassan egy kitsinnyé meg-nyitá,
k nyílásáról mezitelen embert nagy erőssen
t mecsla.

Monda néki Császáz Jovenianus vagyok, im
látod jó atyám mennyi éktelenül vagyok, az nagy
Ur Istennek ő büntetésében mostan mind torkig
vagyok.

Meg-mondtam előtted mindenkor én titko-
mat, kérlek halgassad-meg mostan-is panasz-
mat, az sok verefégtől és sok hurtzolásból látod
mint vagyon testem.

Egyszer én székemben mikoron üldögelnék,
nagy kevelységemben ily káromlást gondolék,
hogy ilyen hatalmu még Isten sem volna ez föl-
dön mint én volnék.

Azért meg-követtem érette Istenemet, kérem
meg-botsálla ellene tött vétkeimet, újonnan meg-
adgya én azon könyörgök az én uraságomat.

Az Barát hogy hallá leg-ottan meg-isméré, az
Jovenianust azontól bé-ereszté, egy alafon székre
az meg-taglott Császárt ő szépen le-ülteté.

Szép szóval az Barát az Császárnak azt mond-
gya, Ditsóffeg Istennek az magos meny-ország-
ban, ki meg-ismértetett én velem tégedet az te-
nagy nyavalyádban.

Légyen halá néki hogy meg-szántad vétkeidet,
bizony meg-botsáttya te undok bűneidet, telhe-
tetlen undok nagy kevelségedből gondolt nagy
bűneidet.

Im vagyon énnékem egy foldozott könyvöm
mezitelen nélgy azt-is te read adom, könyv
Istennek hogy meg-ismériene kigen aláz to

Im én-is könyörgök éretted az Istennek, lágyítsa-meg szívét te udvarod népének, légye meljósága és nagy tisztessége te Császári képednek.

Abrahám, Isaknak és Jácobnak Istené, áldgyon meg utadban tégyen jó szereztséte, az Raphael Angyalt mint az kis Tobiaft visellye kegyelmesen.

Ottan el-indula soldozott kóntósében, az úton mentében gondolkodik magában, mert ölyl igeriudgya hogy mi sentenciát mondtak vala fejére.

Felleget Istenből de meg-bátorittaték, újonnan ereje testében meg-adaték, nem sok fáradsággal csak kevés munkával az kapura fel-lépék.

Zorgeti az kaput kapun álló futának hamar fel-gördék az kaput meg-ragadá, Császárt meg-isméré az várnak kapuját nagy hamar le-erészte.

Monda Uram Császár légy kegyelmes fejemenek, eszemben nem vöttem ki-mentét Fellegednek, bizonyosságul penig ez dologért fogom szent nevét az Istennek.

Udvar népe szélyel kotzka jádzásban vala, mind fel-fzókódóse nek Császárt követik vala, mint nagy Fejedelmet ő palotájában szépen ki-érték vala.

Meg-szokáfa-szerént Császár székiben üle, minden rendbéliék udvarolnak előtte, ő régi tatoskoja mindgyárt meg-isméré hizelkedik előtte.

Az új Császár penig az belső Palotában, Császárné aszfzónnyal vagyon beszélgetésben, az

Komornik látá nem kelek be-mene Császára leiben.

Monda Uram Császár ott kint az Palotában, más Császár üldögel te Császári székedben, minlenben hasonló Császári képedhez tsak rosz ruháazattyában.

Az Császárné aszfzonyt az új Császár ki-küldé, monda hogy meg-lássa reá szépszóval kéré, az Császárné aszfzony nagy hamar ki-méne és őtet meg-szenilélé.

Monda az Császárnak hitemre én jó Uram, ő-e vagy Felleged nem tudom mellyitek, uram mert ábrázattyával hasonló te hozzád az mint-átom jó uram.

Mosolyodék ezen az új Császár ki-méne, Császárné aszfzónnyal Palotában hogy ére, az tatske mindgyarást ott az új Császárra hamar ugat kezde.

Szólla az új Császár halljátok-meg hiveim, titetek-szerént szóllatok szerelmeseim, ha ezé Császár vagy penig én vagyok mondgyatok meg hiveim.

Senki edgyet sem szól tsak mindenik vesztet az Császárné aszfzony erre végre felele, nekő von erre főképpen nagy gondó azért erre fele.

Az nagy Isten hívom én ezekben bírójul meg-ítéljen az ti személyetekről, tégyen lósa minket ez mái nap az ti Császárság

iván magában, az nagy Kévélységet istentelenséget utálva
m.

